

Sygn. akt I C 1135/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Błęsińska-Kozłowska

Protokolant: apl. Joanna Peplowska

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2017 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko A. F. (1)

o zapłatę

I zasądza od pozwanej A. F. (2) na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 964,29 (dziewięćset sześćdziesiąt cztery i 29/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 31 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałym zakresie oddala powództwo;

III zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 212,39 (dwieście dwanaście i 39/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Katarzyna Błęsińska-Kozłowska

Sygn. akt I C 1135/17 upr

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wystąpił do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, w elektronicznym postępowaniu upominawczym, przeciwko A. F. (1) o zapłatę kwoty 1.443,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto, wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego roszczenia powód wskazał, że strony zawarły umowę nr (...), której przedmiotem było udzielenie pożyczki pieniężnej. Na podstawie ww. umowy pozwana zobowiązała się spłacić zaległość w 20 tygodniowych ratach. Pozwana z tytułu zawartej umowy pożyczki spłaciła jedynie 100 zł. Mimo wezwania do dobrowolnego uregulowania zadłużenia z 14 sierpnia 2015 r. pozwana nie spłaciła zadłużenia. Zdaniem powoda na dzień wniesienia pozwu do zapłaty na rzecz powoda pozostało: 930 zł tytułem należności głównej oraz kwota 513,78 zł tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych do 31 stycznia 2017r. Na odsetki te składają się odsetki maksymalne naliczone od przeterminowanych wpłat oraz od kwot i terminów wymagalności poszczególnych rat pożyczki do 31 stycznia 2017 r. Nadto powód domaga się odsetek ustawowych za opóźnienie od całości zadłużenia, tj. od kwoty 1.443,78 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 9 marca 2017 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 137687/17 przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi, stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwana A. F. (1) nie złożyła odpowiedzi na pozew, nie zajęła stanowiska w sprawie i nie stawił się na rozprawę, mimo prawidłowego zawiadomienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony zawarły umowę pożyczki nr (...) w dniu 24 września 2012 r. Na podstawie umowy powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 600 zł z roczną stopą oprocentowania w wysokości 20%. Jednocześnie powód zastrzegł w umowie konieczność zapłaty przez pozwanego opłaty przygotowawczej w kwocie 60 zł oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu w kwocie 290,02 zł.

Pozwana obowiązana była spłacić pożyczkę w 20 tygodniowych ratach po 51,50 zł.

(dowód: umowa pożyczki – k. 22-256)

Pozwana tytułem zawartej umowy pożyczki dokonała wpłaty 100 zł.

(bezsporne, harmonogram k. 27).

Pismem z 14 sierpnia 2015 r., stanowiącym ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty, powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 1.307,25, w tym kwoty 930 zł tytułem niespłaconych rat pożyczki oraz kwoty 377,25 zł tytułem skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat.

(dowód: wezwanie k. 28)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie została w toku postępowania zakwestionowana oraz nie budziła wątpliwości.

Jednocześnie, zgodnie z art. 339 § 2 k.p.c. w wypadku wydania przez sąd wyroku zaocznego, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Wprowadzone tym przepisem domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy „nie zwalnia powoda od przytoczenia faktów, które są niezbędne do dokonania subsumcji materialnoprawnej, stanowiącej faktyczną i materialnoprawną podstawę wyroku. Sąd obowiązany jest, bowiem, nawet przy uznaniu twierdzeń powoda za prawdziwe, dokonać prawidłowej oceny zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach, z punktu widzenia prawa materialnego” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z r., I CKU 87/97, Prok.i Pr. 1997/10/44). Tym samym zdanie się powoda na niezaprzeczenie jego twierdzeń przez pozwaną nie zwalniało go od wykazania, chociaż minimum okoliczności wskazujących na zasadność żądania.

W przedmiotowej sprawie powód wywodzi swoje roszczenia z umowy pożyczki, do której zastosowanie znajdują zapisy ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 powołanej ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym w myśl ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Z kolei z przepisu art. 5 pkt 8 ustawy wynika, że całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. W pkt 6 tego artykułu

wskazano, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Przywołana wyżej ustawa nie wyłącza stosowania ogólnych przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących pożyczki. Stanowi jednak ograniczenie wyrażonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów. W myśl art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W ocenie Sądu dochodzony przez powoda obowiązek zwrotu kapitału pożyczki, opłaty przygotowawczej, dodatkowej opłaty przygotowawczej oraz odsetek w łącznej kwocie 688,98 zł był niewątpliwie zasadny i nie sprzeciwiał się przepisom prawa.

W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd ustalił, że powód nie udowodnił jednak całości dochodzonego pozwem roszczenia, w szczególności co do jego wysokości.

Uzasadnione wątpliwości budzi bowiem możliwość zasądzenia na rzecz powoda należności z tytułu opłaty za obsługę pożyczki w domu, czyli tzw. ukrytych prowizji. W zawartej z pozwanym umowie powód określił opłatę za obsługę pożyczki w domu na kwotę 290,02 zł.

Zgodnie zaś z ogólną regułą dowodową zawartą w przepisie art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na gruncie prawa procesowego odpowiednikiem art.6 k.c. jest przepis art. 232 k.p.c., zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W ocenie Sądu roszczenie powoda w zakresie wymienionej wyżej opłaty nie zasługiwało na uwzględnienie. Powód w żaden sposób nie udokumentował bowiem zasadności pobrania opłaty za obsługę pożyczki w domu. Nie wiadomo, ile razy i czy w ogóle kiedykolwiek powód zjawiał się w domu pozwanego. Trudno stwierdzić za ile wizyt powód domaga się zapłaty, zaś bezopornie nie należy mu się zapłata za obsługę pożyczki w domu w pełnej wysokości, skoro umowa została wypowiedziana.

Pomijając powyższe, wskazać trzeba, że nieuwzględnienie ww. opłaty w całkowitych kosztach pożyczki wskazanej w umowie powoduje, że albo mamy do czynienia z naruszeniem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, albo, jak przyjął Sąd, że zapisy te stanowią osobne, ale powiązane z umowami pożyczki, zobowiązania. Nie ma ona zatem samodzielnego, niezależnego charakteru w stosunku do umowy pożyczki, jest ona jedynie dodatkiem. Umowy tego typu podlegają ocenie pod kątem zgodności z zasadami współzycia społecznego i zgodności z prawem. Do zasad tych odnoszą się z kolei trzy przepisy: art. 5 k.c., (który stanowi, że nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony), art. 58 k.c. (§1 – czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2 – nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.) oraz art. 353¹ k.c. (strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego).

Z kolei za naruszenie zasad współzycia społecznego należy rozumieć zawarcie umowy sprzecznej z uczciwością i rzetelnością kupiecką lub takiej, która kształtować będzie wzajemne stosunki między stronami w sposób ewidentnie urągający słuszności (tak Agnieszka Rzetecka-Gil, Kodeks Cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX/el., 2011).

Należy także zauważyć, że obiektywnie niekorzystna dla jednej strony treść umowy spowoduje uznanie jej za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego dopiero wówczas, gdyby do ewidentnie krzywdzącego ukształtowania stosunków umownych doszło przy świadomym lub tylko spowodowanym niedbalstwem wykorzystaniu przez powoda swojej silniejszej pozycji. Wynika to z okoliczności, że umowa zawarta przez stronę działającą pod presją faktycznej przewagi kontrahenta nie może być uznana za wyraz w pełni swobodnej i rozważnie podjętej przez nią decyzji (podobnie wyrok SN z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07).

W powyższej umowie powód doskonale zdawał sobie sprawę ze swojej dominującej pozycji względem pewnej grupy pożyczkodawców i na tej podstawie zawarł z pozwanym umowę zawierającą obsługę w domu, za którą przysługiwało mu bardzo duże wynagrodzenie. Wynagrodzenie to nie było w zasadzie powiązane z ilością wizyt w domu pozwanego, brak jest jakichkolwiek informacji ile razy powód lub jego przedstawiciel świadczyli usługi bezpośrednio u pozwanego.

Sąd uznał zatem, że w niniejszej sprawie, w zakresie naliczenia przez powoda opłaty za obsługę pożyczki w domu, doszło z całą pewnością do naruszenia zasad współżycia społecznego. Tak ustalone przez powoda opłaty jednoznacznie jawią się jako nienależna próba nałożenia na konsumenta dodatkowych obciążeń przy pożyczkach, co z kolei nie jest dozwolone w świetle ustawy o kredycie konsumenckim i narusza właśnie wspomniane wyżej zasady współżycia społecznego. W ocenie Sądu naliczenie ww. opłaty stanowi także obejście przepisów ustawy, tj. Kodeksu cywilnego w zakresie odsetek maksymalnych. Stąd też powództwo w zakresie ww. opłat podlegało oddaleniu.

Umowa w zakresie obsługi konsumenta w domu, tak jak każda umowa winna zawierać pewną równowagę stron i ekwiwalentność świadczeń, której co oczywiste w tej umowie brak. Fakt zawarcia jej przy okazji zawierania umowy pożyczki wskazuje natomiast, iż umowa w tym kształcie ma za zadanie zapewnić powodowi korzyści majątkowe w żaden racjonalny sposób nieuzasadnione.

Przez analogię, wskazując niewłaściwość postępowania powoda można przywołać wyrok sądu apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 września 2012 r., w sprawie I A Ca 377/12, który dotyczy wprawdzie nienależytego ustalenia odsetek, ale może być również zastosowany do niniejszej sprawy: „zastrzeżenie w umowie pożyczki między osobami fizycznymi odsetek w wysokości nadmiernej, która nie ma uzasadnienia ani w wysokości inflacji ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej, może być sprzeczne z zasadami współżycia społecznego”.

Mając zatem na uwadze powyższe rozważania, na podstawie wyżej wskazanych przepisów, Sąd uznał za zasadne zasądzenie na rzecz powoda z tytułu niespłaconych rat pożyczki kwoty 688,98 zł.

Powództwo oddalono nie tylko w zakresie kosztów obsługi pożyczki w domu, ale również w części skapitalizowanych odsetek, które naliczane były od kwot zawierających wskazaną wątpliwą oraz nieudowodnioną opłatę za obsługę pożyczki w domu. Powód w związku z powyższym nie wyliczył odsetek prawidłowo. Powód nie złożył wniosku o opinię biegłego, zaś wyliczenie odsetek od cotygodniowo płatnych kwot wymagało wiadomości specjalnych. Wobec reprezentowania powoda przez profesjonalnego pełnomocnika, brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z urzędu.

Nadto, zgodnie z art. 482 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłuższej sumy. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Jak wynika z przedłożonych wyliczeń powoda, naliczał on odsetki od pełnych rat pożyczki, a więc także zawierających ustalone wcześniej oprocentowanie. W doktrynie jednoznacznie przyjmuje się, iż pod pojęciem „instytucji kredytowych” należy rozumieć wyłącznie banki, bowiem tylko one uprawnione są do udzielania kredytów (por. M. Rzetecka – Gil, Komentarz do art. 482 k.c., LEX i powołana tam literatura).

Dlatego też Sąd wyliczył skapitalizowane odsetki naliczając odsetki ustawowe od kwoty 688,98 zł za okres od 12 lutego 2013 r., tj. od dnia wymagalności ostatniej raty którą winna była uiścić pozwana, do 31 stycznia 2017 r., które to odsetki wyniosły 275,31 zł.

Ostatecznie na rzecz powoda zasądzono kwotę 964,29 zł.

Od powyższego, zgodnie z żądaniem wskazanym w pozwie, należało zasądzić odsetki ustawowe od dnia wniesienia pozwu, czyli od 31 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, na podstawie art. 455 i art. 488 § 1 k.c.

W pkt II wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałej części jako niezasadne.

W pkt III wyroku orzeczono o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Biorąc pod uwagę, że powód wygrał sprawę w 67 %, a poniósł koszty postępowania w kwocie 317 zł (tj. opłatę sądową od pozwu w kwocie 30 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 270 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł), na jego rzecz należało zasądzić kwotę 212,39 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd nadał wyrokowi w pkt I. rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Katarzyna Błęsińska-Kozłowska